ΜΙΑ ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Προδομένη νεολαία

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

1. Οἱ ἐκλογές στό Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΤΟΥ ΛΕΥΤΕΡΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. Τοῦ ἀπεσταλμένου μας. —

Ἔφτασα ἐδῶ, τή μέρα πού κυκλοφοροῦσε τό παρακάτω ἀνέκδοτο:

Στήν Ἀλβανία, γίνονται ἐκλογές κι' ἕνας φουκαράς Ἀλβανός, ἀπό τήν Κορυτσά, πηγαίνει στό ἐκλογικό τμήμα τῆς γειτονιᾶς του, γιά νά ψηφίση. Στέκεται στήν οὐρά, κι' ὕστερα ἀπό μισή ὥρα φτάνει μπροστά στήν κάλπη. Παραδίδει τό ἐκλογικό του βιβλιάριο γιά σφράγισμα, ἀλλά κάποιος τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ βάζει τίς φωνές: «Σύντροφε, βλέπω στό βιβλιάριο πώς δέν εἶσαι μέλος τοῦ κόμματος!». «Δέν εἰμαι», παραδέχεται ὁ φουκαράς ἀπό τήν Κορυτσά. «Ἀφοῦ δεν εισαι μέλος τοῦ κόμματος, νά φύγης απο δῶ! Θά πάρης αὐτό τό διάδρομο, θά προχωρησης, θά στριψης αριστερά, θά δρής μιά κόκκινη πόρτα, θά τήν ανοίξης, θά δής μιά κάλπη κι' ἐκεῖ θά ψηφισης». «Εὐχαριστῶ πολύ», ψελλίζει ὁ φουκαράς ἀπό τήν Κορυτσά, παίρνει τό ἐκλογικό του βιβλιάριο, μπαίνει στό διάδρομο, προχωρεῖ, προχωρεῖ., στρίβει ἀριστερά, βλέπει τήν κόκκινη πόρτα, τήν ανοιγει και βρίσκεται... στό δρόμο!

Ἔφτασα ἐδῶ, τή μέρα πού κυκλοφοροῦσε αὐτό τό ἀνέκδοτο, μέ τήν ἐλπίδα ὅτι ὅλα θά πάνε καλά, ἀφοῦ ὅλα εἶχαν ξεκινήσει καλά: στό ἀεροπλάνο, καθόμουν πλάϊ σέ μιά ὁμορφη μελαχροινή, κασμωμένη ἀπό ἔβεινο καὶ κρύσταλλο. Στό ἀεροδρόμιο τῆς Θεσσαλονίκης, συνάντησα τήν Ἀννούλα τή Βαγενᾶ καί τό Λουκιανό, πού γύριζαν στήν Ἀθήνα. Καί λίγο πιό πέρα, μέ περίμεναν ὁ Δημήτρης, ὁ Φαίδων, ἡ παρέα — «παρουσιάστε, ἄρμ»!

Ἡ μέρα εἶχε ξεκινήσει καλά, ἀλλά τό βραδάκι, τήν ὥρα πού ἔμπαινα στά γραφεῖα τῶν «Νέων» στήν Τσιμισκή, νάσου δυό ψηλοί νά μέ κυττάζουν περίεργα. «Τί τρέχει;» ρώτησα τό Δημήτρη. «Ἀστυνομικοί εἶναι», μοῦ κάνει. «Καί τί θέλουν μπροστά στό γραφεῖο σου; Πάλι στίς... λησταεῖες τόρριζες;». Μοῦ πέταξε μιά περιφρονητική ματιά καί εἶπε: «Σήμερα γίνονται ἀρχαιρεσίες στούς φοιτητικούς συλλόγους τοῦ Πανεπιστημίου».

Θάταν ἐφτά ἡ ὥρα κι' ἀπό τή τζαμαρία τῶν γραφείων δέν χόρταινα νά βλέπω τήν κίνηση μπροστά στό κτίριο τῆς «Μακεδονίας»: ἕνας ἀξιωματικός τῆς Χωροφυλακῆς ἔκοβε βόλτες, ἐνώ, γύρω του, σουλάτσεραν ἀμέριμνοι, κυττάζοντας τόν οὐρανό, τούς περαστικούς καί τά ταξί, κάποιοι ἄλλοι, μέ πολιτικά.

Στίς ὀχτώ, ἦρθε ὁ Φαίδων κι' ἔριξε τήν ἰδέα νά πάμε στό Πανεπιστήμιο. Μπήκαμε στό αὐτοκίνητό του, φτάσαμε στό «Ἀριστοτέλειο», τό γυρίσαμε ἀπ' ὅλες τίς μεριές — παντοῦ αὐτοκίνητα τῆς «Ἀμέσου Ἐπεμβάσεως» καί χωροφύλακες. «Παίρνουμε τά μέτρα μας, γιά νά μή διασαλευθῆ ἡ τάξις ἀπό ἀναρχικούς φοιτητάς», παρατήρησε ὁ Φαίδων. Καί τό αὐτοκίνητο, πῆρε ν' ἀνηφορίζη πρός τοῦ Κρικέλα.

Ἡ νύχτα ἦταν γλυκειά — πετιμέζι. Ὁ Δημήτρης, τραγούδαγε παλιά ρεμπέτικα, πρίμο - σιγάντο μέ τόν κοντό, τόν Ξενοφώντα. Πάνω στή «Συνωφιασμένη Κυριακή» στό ὕψος τοῦ «Ἑλληνικοῦ Βορρᾶ» καί δέκα μέτρα πρίν ἀπ' τοῦ Κρικέλα, τό αὐτοκίνητο σταμάτησε. «Πότε νά περάσω γιά τ' ἀποτελέσματα;» φώναξε ὁ Φαίδων, κυττάζοντας πρός τίς τζαμαρίες τοῦ δευτέρου ὀρόφου. Κάτι χωροφύλακες, πού βρίσκονταν στήν εἴσοδο τῆς ἐφημερίδας, κινήθηκαν πρός τό μέρος μας. Εὐτυχώς, ὁ Στάγκος ἔβγαλε τό κεφάλι του ἀπό τή τζαμαρία, φώναξε «ἐλάτε τά μεσάνυχτα» κι' οἱ χωροφύλακες κατάλαβαν πώς ἤμαστε δημοσιογράφοι. Ἔτσι, σέ λίγο, ἀνενόχλητοι, τρώγαμε τά γλυκά κρεμμύδια τοῦ Κρικέλα.

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΕΞ

Τή γνώρισα ἀπό τό Γιάννη. Δυνατό κορίτσι, πεισματάρικο, μέ ζωηρά μάτια. Ξέροντας πώς δουλεύει στό Πανεπιστήμιο, ἔοριξα τήν κουβέντα στίς φοιτητικές ἀρχαιρεσίες:

— Πῶς εἶδες τά πράγματα, τώρα, μέ τίς ἐκλογές;

—"Οπως τά βλέπω πάντα. Τά παιδιά, οἱ φοιτητές, πάνε νά λύσουν τά προβλήματα τοῦ συνόλου, ἀλλά δέν ἔχουν κάνει τόν κόπο νά μάθουν, ποιά εἶναι αὐτά τά προβλήματα...

— Τί ἐννοεῖς;

— Εἶναι πολύ ἁπλό: Οἱ φοιτητές παλεύουν γιά τά προβλήματα τοῦ τόπου, σέ ὅλες τίς ἐποχές, ἀλλ' αὐτά τά προβλήματα, ποιά εἶναι; Ἀμφιβάλλω αν ἤξεραν κι' αν ξέρη κανείς. Ἀκόμη θυμᾶμαι τό περίφημο 15% γιά τήν Παιδεία. Κατεβαίνοντας ἀπό τό Πανεπιστήμιο, δέν ξέραμε ποῦ θά πάμε καλά - καλά. Ὅταν μας σταμάτησε ἡ Ἀστυνομία στο Συντριβάνι καί οἱ ἡγέτες μας πήγαν νά συναντήσουν τίς Ἀρχές, κάτσαμε κάτω. Τελικά, κατάλαβα ὅτι ἡ ὑπόθεση ἦταν καλαμπούρι. Γιατί οὔτε γιά τό 15% συζητήσαμε, οὔτε νοιαστήκαμε γιά τό τί θ' ἀπογίνη. Μόνο τήν ὥρα πού καθόμαστε κάπω, κάναμε τή φιγούρα μας καί φλερτάραμε...

— Σήμερα, τά παιδιά, εἶναι πιό ἀδιάφορα, γύρω ἀπ' αὐτό τό πρόβλημα;

— Πιστεύω, ὅτι εἶναι τό ἴδιο ἀδιάφορα, μέ τήν ἐξής διαφορά: Δέν πιστεύω ὅτι παλιά ἐνδιαφέρονταν πραγματικά, γιά νά πῶ ὅτι τώρα εἶναι ἀδιάφορα. Ἁπλῶς, παλιά, τούς δίνόταν ἡ εὐκαιρία γιά νά δείχνουν ὅτι ἐνδιαφέρονται. Σέ κατάσταση ἀγελαία, ὅμως, ὄχι συνειδητή καί προβληματισμένη. Τώρα πιά, δέν τούς δίνεται ἡ εὐκαιρία νά δείξουν ὅτι ἐνδιαφέρονται. Μέχρι τοῦ σημείου πού τούς δίνεται, τό δείχνουν. Χωρίς καί πάλι νά ὑπάρχη συνείδηση τοῦ προβλήματος.

—"Ολο τόν κόσμο τόν βάζεις μέσα στόν ἴδιο κουβά;

—"Οχι. Μέσα σ' ὅλο αὐτό τό κλῖμα, καί τό τοπικό καί τό πανελλαδικό, ὑπάρχουν οἱ ἐξαιρέσεις... Ἐγώ, πιστεύω ἀπόλυτα στίς ἐξαιρέσεις. Πιστεύω, δηλαδή, ὅτι δέν χάνονται ποτέ τά πράγματα, ἀκριβῶς ἐπειδή ὑπάρχουν οἱ ἐξαιρέσεις. Οὔτε πιστεύω ὅτι ἔπεσε πάρα πολύ τό γενικό ἐπίπεδο τῶν φοιτητῶν, ἀπό τίς ἀλλαγές, πού ἔγιναν τά τελευταῖα χρόνια. Δέν ξέρω ἄν θά ὑπάρξη καμμιά ἄλλη ἀλλαγή, μήπως πραγματικά πέση πολύ, μήπως ἀνεβῆ, τό γενικό ἐπίπεδο τῶν φοιτητῶν.

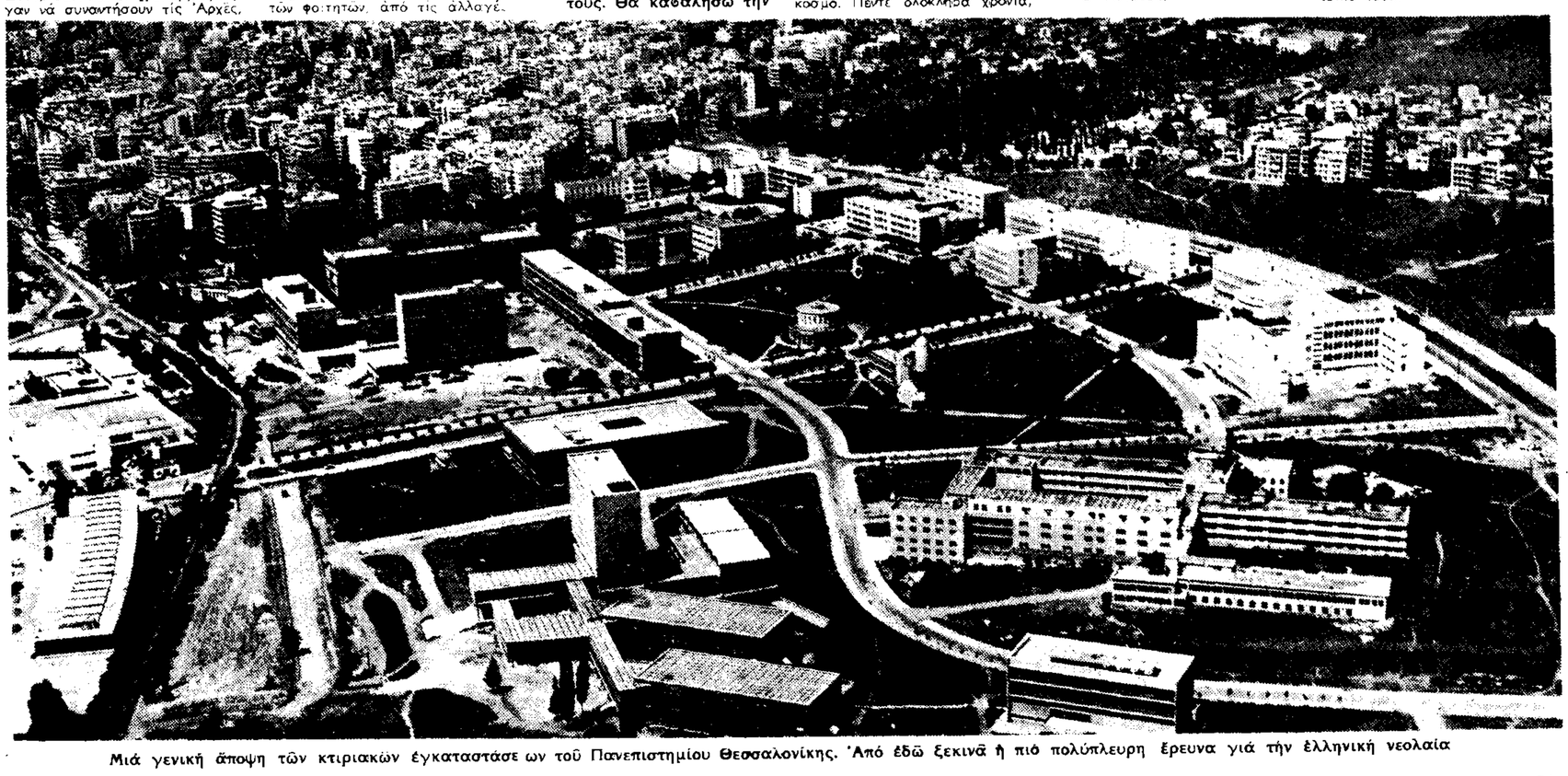

Μιά γενική ἄποψη τῶν κτιριακῶν ἐγκαταστάσε ων τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἀπό ἐδῶ ξεκινᾶ ἡ πιό πολύπλευρη ἔρευνα γιά τήν ἑλληνική νεολαία

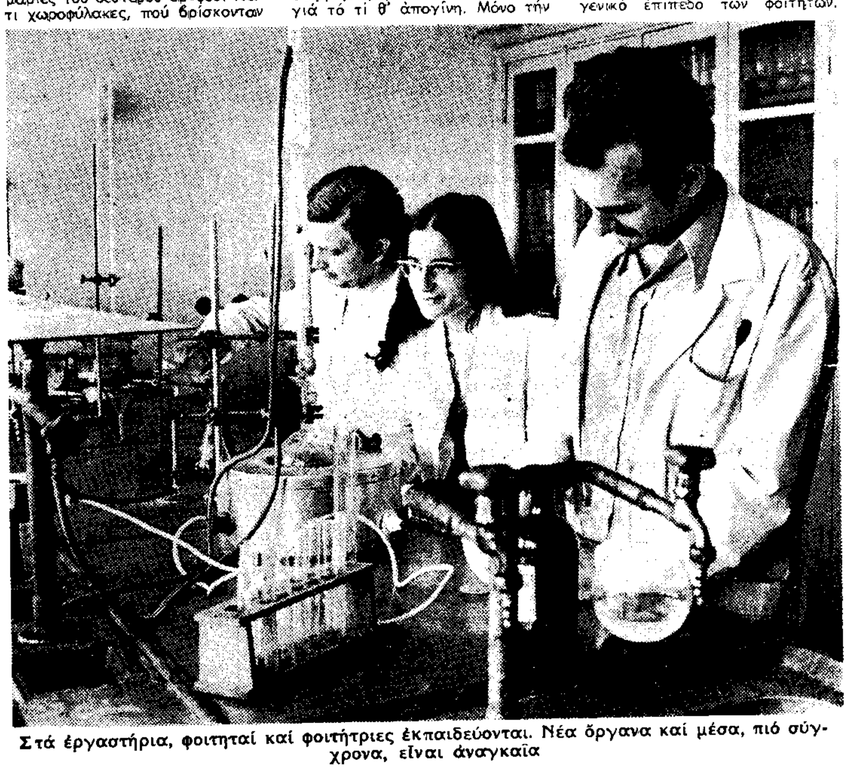

Στά ἐργαστήρια, φοιτηταί καί φοιτήτριες ἐκπαιδεύονται. Νέα ὄργανα καί μέσα, πιό σύγχρονα, εἶναι ἀναγκαῖα

Πάντως, σ' αὐτό τό χωροχράνο πού ἐξετάζουμε, δέν νομίζω ὅτι ὑπάρχουν σημαντικές ἀλλαγές, ὅσον ἀφορᾶ στό ἐπίπεδο τῶν φοιτητῶν καί τόν πολιτικό προβληματισμό τους.

— Μέ τί ἀσχολοῦνται τώρα τά παιδιά;

— Μέ τά σεξουαλικά τους! Τά σεξουαλικά, δίνουν καί παίρνουν τώρα ἰδίως, γιατί εἶναι σχεδόν τό ἀποκλειστικό ἐνδιαφέρον τους. Καί παλαιότερα, τά συνδικαλιστικά, ἦταν ἕνας πολύ ὡραῖος τρόπος γιά νά προωθήσουμε καί τά ἐρωτικά μας. Τώρα, εἶναι ἀποκλειστικό ἐνδιαφέρον. Δέν ὑπάρχει ἕνας περισπασμός. Τότε, ἀπό τούς δέκα συνδικαλιστές, δέν πηγαίναμε ὅλοι γι' αὐτό. Ἀλλά, τώρα, πρέπει νά βολευτῆ αὐτό τό ζήτημα καί εἶναι διάχυτος παντοῦ ἕνας ἐρωτισμός...

ἴδια στιγμή τό ἀεροπλάνο καί θά μέ δῆς νά στέκωμαι βιζαβί σου, ὅλο τσαντίλα. Μηνᾶ, φίλε τοῦ Μάριου — τοῦ ἀδικοχαμένου.

«ΝΑ ΠΑΗ ΣΕ ΓΙΑΤΡΟ»

Εἴκοσι ἐτῶν, ντόπιος, μ' ἕνα τσιγάρο διδωμένο στά χείλια, βιαστικός καί λίγο τζαναμπέτης. Εἶναι τῆς Νομικῆς, ὅπως ἤμουνα κι' ἐγώ—ἕτοιμος πάντα γιά καυγά.

— Μιλοῦσα μέ μιά κοπέλλα, πού εἶναι βοηθός στό Πανεπιστήμιο. Ὑποστήριζε, πώς οὐδέποτε οἱ φοιτητές εἶχαν πολιτική συνείδηση. Κι' ἔλεγε, ἀκόμα, ὅτι ὁ συνδικαλισμός στο Πανεπιστήμιο εἶναι μιά ὡραία ἀφορμή ,γιά νά «χτυπήσετε» καμμιά φιλενάδα. Ἐσύ τί λές;

— Λέω, πώς πρέπει νά πάη νά κυτταχτῆ σέ γιατρό...

— Οἱ φοιτητές ἔχουν πολιτική συνείδηση;

— Νομίζω, ὅτι ὑπάρχει πολιτική συνείδηση, σ' ἕνα ποσοστό φοιτητῶν, πού εἶναι ἡ πρωτοπορία. Φυσικά, εἶναι μειοψηφία, δέν εἶναι πλειοψηφία, ἀλλά ὑπάρχει. Γενικά, κρίνοντας ἀπό τίς παρέες μου μπορῶ νά πῶ, ὅτι αὐτά τά παιδιά εἶναι ἀοκετά. Καί κάνανε πολλά, τώρα, πού μπῆκε σέ κίνηση ὁ μηχανισμός τῶν φοιτητικῶν ἀρχαιρεσιῶν. Πρωτοστάτησαν σέ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις.

— Μπορεῖς νά μοῦ μιλήσης γιά τίς ἀρχαιρεσίες;

— Νομίζω ὅτι δέν κινήθηκε ἡ πλειοψηφία τῶν φοιτητῶν.

— Ποῦ τό ἀποδείκνυες;

— Βασικά, στό ὅτι ὁ κόσμος φοβᾶται. Ἐπιπλέον, ὁ χρόνος πού δόθηκε ἀπό τά διορισμένα συμβούλια, γιά νά γίνουν οἱ ἐγγραφές στούς συλλόγους, ἦταν πολύ περιορισμένος.

— Τί ἀποτέλεσμα εἶχε ὅλη αὐτή ἡ κίνηση τῶν ἐκλογῶν;

— Νομίζω, ὅτι πολλοί φοιτητές δέν ἔγιναν ἐκλογές. Κι' ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ἀναγκάσαμε αὐτούς τούς ἀνθρώπους νά τίς προκηρύξουν. Ἄν ἤθελαν ἐκλογές, θά τίς εἶχαν προκηρύξει καί κατά τή διάρκεια τῆς πενταετίας. Ἐμεῖς, ὅμως, μαζέψαμε ὑπογραφές, πέρυσι τόν Ἀπρίλιο καί μέ δικαστικό κλητήρα τίς στείλαμε στό διορισμένο συμβούλιο, ἐξαναγκάζοντάς το νά μάς δώση τήν εὐκαιρία νά ἀσκήσουμε τό ἐκλογικό μας δικαίωμα. Δέν ἔγινε ἀπό καλή τους διάθεση αὐτό τό πράγμα...

— Ποιά ἦταν ἡ βαθύτερη οὐσία τῶν ἀρχαιρεσιῶν;

— Ἡ ἀποδοκιμασία. Πρῶτα - πρῶτα, ἡ ἀποδοκιμασία τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος. Ὕστερα, ἡ ἀποδοκιμασία τῆς συμπεριφορᾶς ὁρισμένων κύκλων ἀπέναντί μας. Ἐν πάση περιπτώσει, ἐκφράζαμε, ἐκείνη τή στιγμή, μέ τά μέσα πού μάς παρεῖχαν, αὐτό πού πιστεύαμε — ἔστω καί συγκρατημένα.

— Ὑπῆρξαν, κατά τή γνώμη σου, φοιτητές πού ἀδιαφόρησαν γιά ὅλη αὐτή τήν κατάσταση;

— Ναί. Καί νομίζω, ὅτι πρόκειται γιά τούς φοιτητές ἐκείνους, πού εἶναι ἀλλοτριωμένοι. Συγκεκριμένα, πρόκειται γιά τό ποσοστό τῶν φοιτητῶν ἐκείνων, πού ἔχουν σάν ἐνδιαφέροντά τους, τό ποδόσφαιρο, τό φτηνό κινηματογράφο καί τήν Τηλεόραση. Γενικά, γιά τό ἀλλοτριωμένο κοινό, πού δέν ἐνδιαφέρεται γιά τίς ἀξίες, τόν ἀγώνα, τήν ἀλλαγή πρός τό καλύτερο. Οἱ φοιτητές, στήν πλειοψηφία τους, πιστεύω ὅτι συγκινήθηκαν, διαβάζοντας στίς ἐφημερίδες ὅτι ἔγιναν διαδηλώσεις καί ξέροντας ὅτι στίς διαδηλώσεις αὐτές, πρωτοστάτησαν συμφοιτητές καί φίλοι τους.

Μηνᾶ, θά κάτσω. Ἄλλαξα γνώμη. Εἶμαι στήν ταβέρνα τῆς Δόμνας, καί γράφω, γράφω, γράφω. Θά σέ τρελλάνω! Τελικά, εἶναι πολύ ὡραῖο νά μπλέκης μέ τούς φοιτητές, νά πίνης μαζί τους κρασί, νά τά κουβεντιάζετε. Καί εἶναι ὡραία ἡ Θεσσαλονίκη αὐτό τόν καιρό. Γλυκειά, μελωμένη καί τά βράδια γεμάτη κίνηση — κι' ὁ Δημήτρης ὅλο ἰδέες γιά ξενύχτι. Μηνᾶ, θά κάτσω.

Ἡ Δήμητρα. Σέ καυπάζει κι' ὕστερα, βλέπεις τό πρόσωπό σου στόν καθρέφτη κι' ἀνακαλύπτεις πώς ἔγινες ὄμορφος — ἔτσι ἁφνικά, μόνο καί μόνο ἐπειδή σέ κύτταξε! Ἤρθε σάν ἀγέρας στήν παρέα καί κράτησε ὅλων τά ξύπνησον ἀπό τόν λήθαργο στόν ὁποῖο ἦταν βυθισμένοι. Κι' αὐτό, εἶναι: κέρδος.

— Τί ἐννοεῖς μέ τό «ξύπνημα ἀπ' τό λήθαργο»;

— Ἐννοῶ, ὅτι αὐτή ἡ ἀπραξία, εἶχε ἀπονευρώσει τόν φοιτητικό κόσμο. Πέντε ὁλόκληρα χρόνια, βλέμματα, γιά τόν ἑαυτό της. Τώρα, χαρώματα, στό ζαχαροπλαστεῖο τῆς παραλίας, μοῦ μιλάει γιά τό ἀγόρι της, γιά τό Πανεπιστήμιο, γιά τίς ἐκλογές...

— Σαλονικιά εἶσαι;

— Ναί. Σαλονικιά.

—'Ο Ἀντρέας;

— Δέν εἶναι, τό ξέρω. Ὡστόσο, δέν ψηφισα.

— Τί σέ διώχνει ἀπό τό Πανεπιστήμιο;

— Τό περιβάλλον, ἡ ἀτμόσφαιρα, κάτι ἀποσοβιόριστο, πού μέ κρατᾶει πάντα σέ ἐπιφυλακή, πάντα κλεισμένη στόν ἑαυτό μου.

— Μέ τόν ἴδιο τρόπο ἀντιδρᾶ καί ὁ φίλος σου;

— Μέ τ' ἀγόρια, τά πράγματα εἶναι δυσκολώτερα. Ὁ Ἀντρέας, πηγαίνει ὑποχρεωτικά στό Πανεπιστήμιο, ἀλλά εἶναι μονίμα κουμπωμένος. Δέν ἀνοίγεται σέ κανένα. Φοβᾶται, ἀκόμα καί τόν ἴσκιο του...

— Μένει ἐδῶ ἀπό τό 60. Εἶναι, σχεδόν, ντόπιος.

— Τί ξέρεις νά μοῦ πῆς γιά τίς φοιτητικές ἀρχαιρεσιες;

— Ὅ,τι ξέρω, τό ἔμαθα ἀπό τίς ἐφημερίδες. Δέν ἔχω προσωπική ἀντίληψη γιά τά πράγματα.

— Μήπως πιά δέν ἐνδιαφέρεσαι;

Ἤ μήπως οὐδέποτε ἐνδιαφερόσουν γιά τόν φοιτητικό συνδικαλισμό;

— Νά σοῦ πῶ... Στά δεκάξη μου στά δεκαεφτά μου, ἤμουνα πιό φιλελεύθερη, πιό δημοκρατική, πιό ἀνήσυχη. Μετά, πέρασα πρῶτα ἀπό μιά περίοδο φόβου, κι' ὕστερα ἀπό μιά περίοδο προσμονῆς. Περίμενα ν' ἀλλάξουν τά πράγματα. Τώρα, τό πῆρα ἀπόφαση. Δέν εἶμαι πιά ἀνήσυχη, δέν εἶμαι πιά μαχητική. Πηγαίνω στή δουλειά μου, δέν πατάω στό Πανεπιστήμιο καί διαβάζω ἐφημερίδα, μόνον ὅταν μοῦ πέση στά χέρια...

— Ψήφισες στίς ἐκλογές;

—"Οχι.

— Γιατί δέν ψήφισες;

— Δουλεύω. Δέν πάω στό Πανεπιστήμιο.

— Κι' εἶναι δικαιολογία αὐτό;

— Μπορούσα νά ψηφίσω καί μοῦ εἶπαν, ὅτι ἐπειδή εἶμαι στό πτυχίο, δέν δικαιοῦμαι ψήφου. Ἀλλ' ὅταν ἐπρόκειτο νά γίνη ἀνάδειξη τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς, μοῦ δήλωσαν πώς ἔχω δικαίωμα ψήφου. Λέω, τότε, «παιδιά νά γραφτῶ». Μοῦ ἀπάντησαν «Δέν γίνεται τώρα, ἔκλεισε τό ταμεῖο, δέν μπορεῖς νά γίνης μέλος τοῦ συλλόγου». Σηκώθηκα κι' ἔφυγα καί δέν ξαναγύρισα.

● Ψήφισες στίς ἐκλογές;

—"Οχι. Δέν ψήφισα.

—'Από ἀδιαφορία;

— Βασικά, διότι νομίζω ὅτι δέν θά ἄλλαζε τίποτα ἄν ψήφιζα. Ὕστερα, δέν ἤξερα τούς ὑποψηφίους. Ἀνακοινώσανε μερικά ὀνόματα, ἀλλά ἐγώ δέν ἤξερα γιά ποιούς ἐπρόσκειτο — τί νά ψηφίσω;

● Ψήφισες προχθές στίς ἐκλογές;

— Δέν ψήφισα.

— Ποιός ὁ λόγος;

— Πρῶτον, γιατί δέν εἶχα γραφτῆ μέλος στόν σύλλογο. Καί, δεύτερον, γιατί καί νά γραφόμουνα, θά ἦταν ἀνώφελο νά ψηφίσω. Ὑπῆρχε ἕνα ψηφοδέλτιο, μέ μερικά ὀνόματα. Εἶχες νά διαλέξης, μεταξύ παιδιῶν, πού δέν φημίζονται γιά τίς προοδευτικές τους θέσεις. Γιατί, λοιπόν, νά ψηφίσω;

● Ψήφισες στίς ἐκλογές;

—"Οχι. Τό θεώρησα περιττό. Ἤμουνα σίγουρη, ὅτι αὐτοί πού θά ἔγοῦν, θά ἔγοῦν καί χωρίς τή δική μου ψῆφο, θετική ἤ ἀρνητική.

— Δέν σ' ἐνδιαφέρει ὁ φοιτητικός συνδικαλισμός;

— Μ' ἐνδιαφέρει καί πολύ μάλιστα. Ἀλλά, δέν εἶναι πρακτικῶς ἐφαρμόσιμος. Ἔτσι καί σηκώσει κανείς το κεφάλι, θά τοῦ τό κατεβάσουν.

—"Εχεις κανένα συγκεκριμένο παράδειγμα;

— Βεβαίως. Στή Σχολή μας, πήν Ὀδοντιατρική, ὑπῆρχε κάποιος συνάδελφος συνδικαλιστής, πού ἀγωνιζόταν γιά ὅλους μας, ἀλλά οἱ καθηγητές δέν τόν ἄφηναν νά πάρη ἀνάσα.

— Τί εἴδους ἀγῶνα ἔκανε;

— Οἱ καθηγητές, εἶχαν ἕνα σύστημα ἐξετάσεων, πού ἐμᾶς δέν μᾶς διευκόλυνε. Ζητούσαμε, λοιπόν, τήν ἀλλαγή του. Ὁ συνάδελφός μας, ἐνήργησε σάν ἐκπρόσωπός μας, ἀλλά τελικά δέν κατάφερε τίποτα. Οἱ καθηγητές κάνανε τό δικό τους.

● Ψήφισες στίς ἐκλογές;

— Ψήφισα.

— Πῶς ἐξηγεῖς, τό ὅτι ἕνας μεγάλος ἀριθμός φοιτητῶν ἀπέσχε;

— Νομίζω, ὅτι ἡ μεγάλη μάζα τῶν φοιτητῶν, ἤθελε νά πάρη μέρος στίς ἐκλογές. Ἀλλά ὁ τρόπος πού ἔγιναν, ἐμπόδισε πολλούς συναδέλφους νά συμμετάσχουν. Ἀφήσανε ἕνα ἐλάχιστο χρονικό διάστημα γιά νά γραφτοῦμε στούς συλλόγους. Ὕστερα, ὑπάρχει καί ὁ φόβος.

— Ποιό ἦταν τό κέρδος ἀπό τίς ἐκλογές;

—"Ἤτανε, πρῶτα - πρῶτα, μιά ἐκτόνωση. Ὕστερα, πολλοί φοιτητές, ἀλλά κι' ὁ κόσμος, εἶδαν πολύ καθαρά, μερικά πράγματα... Ὁ κόσμος, πού εἶδε διακόσια ἄτομα, φοιτητές, ἀγόρια καί κορίτσια, νά κατεβαίνουν τήν Ἐγνατία καί νά φωνάζουν «ἐκλογές» κ.λ.π., συγκινήθηκε. Καί κατάλαβε, ὅτι δέν πρέπει νά φοβᾶται συνεχῶς — κάποτε πρέπει νά πάψη νά φοβᾶται. Θ' ἀναφέρω ἕνα συγκεκριμένο περιστατικό, γιά νά δείξω πόσο φοβᾶται ὁ κόσμος: Στίς διαδηλώσεις πού κάναμε, εἶδα κάποιον πού χειροκροτοῦσε μέ τά χέρια πίσω ἀπ' τήν πλάτη! Κι' ἕνας ἄλλος, φώναξε «μπράβο, παιδιά», ἀλλά, ὅταν τοῦ εἴπαμε «κλεῖσε τό μαγαζί σου κι' ἔλα μαζί μας», ἐξαφανίστηκε. Ἔτσι κι' ἀλλιῶς, ὅμως, ὁ κόσμος συγκινήθηκε. Ἐγώ, εἶδα μέ τά μάτια μου μιά γυναίκα νά κλαίη καί νά λέη «μπράβο, παλληκάρια μου».

● Ψήφισες στίς ἐκλογές;

—"Οχι, δέν ψήφισα. Δέν πῆγα νά γραφτῶ κάν στό σύλλογο, γιατί δέν πίστευα ὅτι ἐπρόκειτο γιά ἐκλογές. Ἤξερα καί τά παιδιά — πιστεύουμε τελείως διαφορετι-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελίδα 13

Ἐσύ, βέβαια, ἰδέαν δέν ἔχεις γιά ὅλ' αὐτά, φτωχέ μου Γκασπάρ. Κυκλοφορεῖς μέ τό αὐτοκίνητό σου στίς παραλίες καί τήν πόλη, συγκινεῖσαι ὅταν ἀκοῦς τό «Δέν ἦταν ἀπό σύννεφο» κι' ὁ πίνακας, ἀπέναντι, μέ τά καραβάκια καί τά φουγάρα, μόνιμη πρόκληση για φυγή ἀπό τά πράγματα. Κι' ὅμως, φτωχέ μου Γκασπάρ, ὑπάρχουν τόσα πού δέν ξέρουμε.... Ἔλα, λοιπόν, μαζί μου, κι' ἄλλαζέ μου κασσέτες τώρα πού, μέ ἀνοιχτό μαγνητόφωνο, μέ ἀνοιχτή καρδιά, προχωρῶ μές στό πλῆθος καί καταγράφω τούς κραδασμούς του...

Τό περασμένο καλοκαίρι, λίγο πρίν ἀπό τίς ἐξετάσεις, ἕνας φοιτητής καί μιά φοιτήτρια

ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ

● Ψήφισες στίς ἐκλογές;

—"Εγινε τό ἑξῆς: Ρώτησα ἄν

ΔΩΡΕΑΝ Η ΠΑΙΔΕΙΑ

ΑΛΛΑ ΠΟΛΥ ΑΚΡΙΒΗ

Δεύτερη ἀνταπόκριση ἀπό τή Θεσσαλονίκη